

OBSAH

Poděkování.....	VIII
Předmluva Vasji Vehovara.....	IX
Úvodní slovo	XIII
Vymezení problému, metodický postup a přínos pro rozvoj vědy	XIX
Formální poznámky autora.....	XXI

Oddíl I

Vztah člověka a techniky jako východisko sociální informatiky 1

1 Člověk a technika.....	5
1.1 Technika a technologie	5
1.2 Technika jako složka lidské kultury	9
1.2.1 Gasset: Technika, blahobyt a uvolněný čas.....	15
1.2.2 Heidegger: Technika jako odkrývání a vymáhání na přírodě ...	18
2 Člověk v informační společnosti	21
2.1 Architektura současného globalizovaného světa	25
2.2 Kritický pohled na vývoj a směřování informační společnosti.....	28
2.2.1 Akceleracionismus.....	28
2.2.2 Teorie mladé dívky	35
2.3 Transgrese člověka.....	38

Oddíl II

Postavení sociální informatiky mezi počítačovými disciplínami 43

3 Vývoj počítačových disciplín ve vybraných regionech světa	48
3.1 Západní Evropa	53
3.2 Spojené státy americké.....	56
3.3 Sovětský svaz a Rusko	62
3.4 Československo a Česká republika.....	66
3.5 Informatika jako sociální konstrukt a odlišná regionální východiska sociální informatiky.....	68
4 Charakter výzkumu v informatice	72
4.1 Odlišná pojetí vědy ve světě	73
4.2 Speciální metodologie informatiky.....	77
4.3 Metodologické přístupy relevantní pro sociální informatiku.....	86

4.3.1 Artefakt.....	89
4.3.2 Sociotechnická interakce.....	95
4.3.3 Sociotechnický přístup	97
4.3.4 Návrh artefaktu a jeho výzkum	104
4.3.4.1 Západní pohledy na návrhově orientované přístupy	107
4.3.4.2 Systémový přístup.....	124

Oddíl III

Sociální informatika jako oblast výzkumu a studia	135
5 Východiska mezinárodního diskurzu sociální informatiky	139
5.1 Regionální školy sociální informatiky	140
5.1.1 Britská škola.....	145
5.1.2 Norská škola	154
5.1.3 Severoamerická škola.....	158
5.1.3.1 Východiska sociální informatiky.....	160
5.1.3.2 Ustavení sociální informatiky, období expanze a koherence.....	166
5.1.3.3 Období transformace a současnost.....	173
5.1.4 Slovinská škola	178
5.1.5 Německá škola.....	181
5.1.6 Japonská škola	184
5.1.7 Ruská škola	191
5.1.7.1 Sokolovova škola sociální informatiky	193
5.1.7.2 Ursulova škola sociální informatiky	198
5.1.8 Sociální informatika v Československu a v České republice..	204
5.1.9 Postmoderní pojetí sociální informatiky	208
5.2 Metodologické přístupy, uplatňované v regionálních školách sociální informatiky.....	218
5.2.1 Analýza sociotechnických systémů.....	220
5.2.2 Zkoumání návrhu artefaktu.....	225
5.2.3 Návrh artefaktů.....	226
5.2.4 Inspirovající pohled humanitních disciplín	228
5.3 Tematická konceptualizace sociální informatiky	230
5.3.1 Interakce mezi lidmi a informační a komunikační technikou	237

5.3.1.1	Interakce na personální úrovni (1a)	237
5.3.1.2	Interakce na organizační úrovni (1b)	239
5.3.1.3	Interakce na společenské úrovni (1c)	241
5.3.2	Aplikace informační a komunikační techniky v oblastech spadajících pod sociální vědy	242
5.3.2.1	Počítačové modelování v sociálních vědách (2a)	242
5.3.2.2	Služby zprostředkované informační a komunikační technikou, relevantní pro oblast sociálních věd (2b).....	244
5.3.2.3	Strukturování, konceptualizace a zpracování informací (2c)	245
5.3.3	Aplikace informační a komunikační techniky, která slouží jako nástroj výzkumu sociálních věd	246
5.3.3.1	Analýza dat ve výzkumu v sociálních vědách s využitím výpočetní techniky (3a).....	246
5.3.3.2	Sběr dat s využitím informační a komunikační techniky v sociálních vědách (3b)	247
5.3.3.3	Počítačová infrastruktura pro výzkum v oblasti sociálních věd (3c)	247
6	Současný mezinárodní pohled na sociální informatiku	249
	Závěr	257
	Literatura	261
	Rejstřík.....	303
	Souhrn	315
	Summary	317